

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний

(назва інституту / факультету)

Кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
(назва кафедри)

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан географічного факультету
М.Д. Заячук
"31" серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Технології викладання географії»

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Географія)

(назва програми)

Спеціальність A4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

(вказати: код, назва)

Галузь знань A Освіта

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий магістерський

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Факультет Географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Технології викладання географії» складена відповідно до освітньо-професійної програми Середня освіта (Географія) затвердженій Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 13 від «28» серпня 2026 року).

Розробники: Добинда Ірина Петрівна, к. геогр. н., асистент

(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Викладач (чі), що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Добинда Ірина Петрівна, к. геогр. н., асистент кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії, к. географ. н., доцент

(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

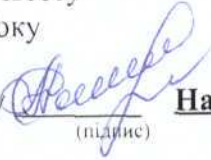
Погоджено з гарантом ОПП Ірина ДОБИНДА

Затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії протокол № 1 від “31” серпня 2026 року

Завідувач кафедри Дарія ХОЛЯВЧУК

(підпис)

Схвалено методичною радою географічного факультету протокол № 1 від “31” серпня 2026 року

Голова методичної ради географічного факультету Наталя АНДРУСЯК

(підпис)

Мета навчальної дисципліни Метою дисципліни «Технологія викладання географії» є формування у майбутніх учителів географії здатності проектувати, організовувати та оцінювати сучасний освітній процес з географії на основі компетентнісного, діяльнісного, дослідницького, проблемного та цифрового підходів.

Дисципліна спрямована на формування вмінь добирати й поєднувати педагогічні технології відповідно до змісту географічної освіти, вікових особливостей учнів та освітніх цілей; створювати навчальні ситуації, географічні задачі, дослідницькі та практичні роботи; використовувати картографічні, геоінформаційні, дистанційні та цифрові ресурси; організовувати польові дослідження та оцінювати результати навчальної діяльності учнів.

Завдання навчальної дисципліни «Технологія викладання географії» є:

- ознайомлення студентів із теоретичними засадами та сучасними тенденціями розвитку технологій навчання географії;
- формування розуміння сутності, структури та особливостей застосування сучасних педагогічних технологій у процесі навчання географії;
- формування здатності проектувати освітній процес з географії на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та дослідницького підходів;
- оволодіння технологіями проблемного, дослідницького, проектного, інтерактивного та кейс-навчання з урахуванням специфіки географічної освіти;
- розвиток умінь конструювати компетентісно орієнтовані навчальні завдання, проблемні ситуації, географічні кейси та навчально-дослідницькі проекти;
- формування навичок використання картографічних, геоінформаційних, цифрових та інших сучасних засобів навчання географії;
- оволодіння технологіями організації польових, краєзнавчих і навчально-дослідницьких робіт учнів;
- формування здатності інтегрувати у процес навчання географії матеріали дистанційного зондування Землі, геоінформаційні технології та цифрові освітні ресурси;
- розвиток умінь застосовувати технології змішаного, перевернутого та диференційованого навчання;
- формування навичок використання сучасних цифрових інструментів і технологій штучного інтелекту для проектування та організації освітнього процесу з дотриманням принципів академічної доброчесності та цифрової етики;
- формування здатності організовувати навчальну діяльність учнів на основі аналізу актуальних географічних, екологічних, соціально-економічних і регіональних проблем;
- розвиток умінь інтегрувати ідеї сталого розвитку, охорони природи та раціонального природокористування у зміст і технології навчання географії;
- формування навичок добору адекватних методів, форм, засобів і технологій навчання відповідно до мети, змісту навчального матеріалу та очікуваних результатів;
- оволодіння сучасними підходами до формувального та підсумкового оцінювання результатів навчання учнів з географії;
- формування здатності здійснювати аналіз, самооцінювання та вдосконалення власної педагогічної діяльності, проектувати та реалізовувати сучасні моделі уроків і навчальних занять з географії.

Пререквізити. Студенти повинні володіти базовими знаннями з педагогіки та психології, розуміти закономірності організації освітнього процесу, основні принципи та методи навчання, особливості формування предметних і ключових компетентностей учнів. Важливими є також знання теоретичних основ географічної науки, уміння працювати з картами, статистичними та іншими географічними даними, а також базові навички використання цифрових та геоінформаційних технологій..

Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни «*Технології викладання географії*» у студентів повинні бути сформовані такі компетентності (згідно ОПП):

Загальні компетентності:

- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у нетипових практичних ситуаціях, розробляти та реалізовувати стратегії навчання, вирішувати нестандартні методичні задачі.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК 1. Здатність критично аналізувати теоретичні основи фізичної та суспільної географії, картографії й інтегрувати їх у зміст шкільного курсу географії;
- СК 5. Здатність проектувати освітні програми, уроки та позакласні заходи з географії з урахуванням вікових особливостей здобувачів, освітніх стандартів і компетентнісного підходу
- СК 6. Здатність формувати у здобувачів ключові компетентності засобами географії та реалізовувати міжпредметну інтеграцію (природничі науки, математика, суспільствознавство, іноземна мова).

Програмні результати навчання на основі освітньої програми "Середня освіта (Географія)":

- *Результат* ПРН 3. Обґрунтовувати вибір підходів, методів і технологій навчання географії відповідно до освітніх цілей, вікових особливостей здобувачів та конкретного навчального контексту;
- *Результат* ПРН 5. Проектувати та проводити уроки географії із застосуванням сучасних педагогічних технологій (проектне навчання, STEM, ігрові технології, перевернутий клас, польові практики); організовувати самостійну та дослідницьку діяльність здобувачів;
- *Результат* ПРН 7. Здійснювати компетентнісно-орієнтоване оцінювання результатів навчання здобувачів з географії; застосовувати формувальне і підсумкове оцінювання та забезпечувати ефективний зворотний зв'язок.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	9	6	180	16	30	-	-	132	2	іспит
Заочна	1	9	3	180	8	4	-	-	168	-	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових	Кількість годин
-----------------	-----------------

модулів і тем	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ											
Тема 1. Технологічний підхід у сучасній географічній освіті	12	2	2			8	14	1	2			11
Тема 2. Компетентісно орієнтоване навчання географії	12	1	2			9	12	1				11
Тема 3. Проблемне та дослідницьке навчання географії	12	1	2			9	13	1				12
Тема 4. Проектна технологія у навчанні географії	12	2	2			8	12	2				11
Тема 5. Технологія кейс-навчання та ситуативного навчання	12		2			10	13					13
Тема 6. Інтерактивні технології навчання географії	12	2	2			8	13					13
Тема 7. Технологія формування критичного мислення на уроках географії	12		2			10	13					13
Разом за ЗМ1	84	8	14			62	90	4	2			84
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. ЦИФРОВІ, ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ ТА ДОСЛІДНИЦЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ГЕОГРАФІЇ											
Тема 1. Цифрове освітнє середовище у навчанні географії	11	1	2			8	12		2			14
Тема 2. Геоінформаційні технології як засіб навчання географії	12	2	2			8	12	1				11

Тема 3. Дистанційне зондування Землі та супутникові дані у шкільній географії	11	1	2			8	12	1				11
Тема 4. Польові технології та географічні дослідження	12	2	2			8	12	1				11
Тема 5. Технологія навчання через сталий розвиток та реальні географічні проблеми	13	1	2		2	8	12	1				11
Тема 6. Технології змішаного, перевернутого та персоналізованого навчання	12		2			10	10					10
Тема 7. Штучний інтелект у викладанні географії	13	1	2			10	10					10
Тема 8. Технологія оцінювання результатів навчання географії	12		2			10	10					10
Разом за ЗМ 2	96	8	16			72	90	4	2			84
Усього годин	180	16	30		2	132	180	8	4			168

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми
1.	Технологічний підхід у сучасній географічній освіті (<i>Поняття «технологія навчання», «педагогічна технологія», «технологія навчання географії». Структура педагогічної технології. Еволюція технологій навчання географії. Особливості технологізації географічної освіти</i>)
2.	Компетентнісно орієнтоване навчання географії (<i>Компетентнісний підхід як основа сучасної шкільної географічної освіти. Формування географічного мислення, просторового бачення, уміння працювати з картографічною та статистичною інформацією, аналізувати природні й суспільно-географічні процеси. Навчальні завдання компетентнісного типу</i>)
3.	Проблемне та дослідницьке навчання географії (<i>Сутність проблемного навчання. Дослідницький підхід у географічній освіті. Міні-дослідження як технологія розвитку географічного мислення</i>)
4.	Проектна технологія у навчанні географії (<i>Навчальний проєкт як форма організації дослідницької та практичної діяльності учнів. Типи географічних проєктів. Регіональний і краєзнавчий компонент у проєктній діяльності. Організація</i>

	<i>групової роботи та розподіл ролей. Презентація й оцінювання проєктних результатів)</i>
5.	<i>Технологія кейс-навчання та ситуативного навчання (Поняття кейсу. Кейс як засіб аналізу територіальних проблем. Структура географічного кейсу)</i>
6.	<i>Інтерактивні технології навчання географії (Інтерактивне навчання та його роль у формуванні активної позиції учня. Особливості використання інтерактивних технологій під час вивчення фізичної, суспільної та економічної географії)</i>
7.	<i>Технологія формування критичного мислення на уроках географії (Географія як предмет для розвитку критичного мислення. Розвиток умінь виявляти причинно-наслідкові зв'язки, порівнювати, аргументувати, оцінювати достовірність інформації.)</i>
8.	<i>Цифрове освітнє середовище у навчанні географії (Цифрова трансформація географічної освіти. Інтерактивні карти, віртуальні глобуси, цифрові атласи, онлайн-платформи, інтерактивні візуалізації, цифрові бази географічних даних. Принципи критичного добору цифрових ресурсів)</i>
9.	<i>Геоінформаційні технології як засіб навчання географії (Поняття ГІС та їх освітній потенціал. Карта як інструмент. Основи використання онлайн-ГІС у шкільній географії.)</i>
10.	<i>Дистанційне зондування Землі та супутникові дані у шкільній географії (Дистанційне зондування Землі як сучасний інструмент географічного дослідження. Супутникові знімки як джерело навчальної інформації. Використання часових рядів супутникових зображень для виявлення просторово-часових змін.)</i>
11.	<i>Польові технології та географічні дослідження (Польове дослідження як специфічна технологія навчання географії. Організація географічних спостережень, маршрутних досліджень, вимірювань, описів природних та антропогенних об'єктів. Міні-польові дослідження у межах школи, населеного пункту, громади.)</i>
12.	<i>Технологія навчання через сталий розвиток та реальні географічні проблеми (Сталий розвиток як контекст сучасної географічної освіти. Географічна освіта для сталого розвитку. Навчання через реальні проблеми територій. Цілі сталого розвитку у змісті шкільної географії)</i>
13.	<i>Технології змішаного, перевернутого та персоналізованого навчання (Змішане навчання географії: поєднання очного та цифрового форматів. «Перевернутий клас» у географічній освіті. Персоналізація навчання. Диференціація географічних завдань за рівнем складності)</i>
14.	<i>Штучний інтелект у викладанні географії (Можливості та обмеження використання штучного інтелекту вчителем географії. ШІ як інструмент, а не заміна географічного мислення.)</i>
15.	<i>Технологія оцінювання результатів навчання географії (Сучасні підходи до оцінювання. Формувальне та підсумкове оцінювання)</i>

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми
1	<p>Проектування компетентнісно орієнтованих завдань з географії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати обрану тему шкільного курсу географії. 2. Визначити очікувані результати навчання учнів. 3. Розробити не менше 5 компетентнісно орієнтованих завдань різного рівня складності.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Передбачити використання картографічних, статистичних або інших географічних джерел інформації. 5. Обґрунтувати, які компетентності формуються під час виконання кожного завдання. 6. Запропонувати критерії оцінювання результатів виконання одного із завдань. <p>Результат роботи: комплект компетентнісно орієнтованих завдань для уроку географії.</p>
2	<p>Розроблення проблемного та дослідницького навчання з географії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обрати актуальну географічну, екологічну або соціально-економічну проблему. 2. Сформулювати проблемне питання для учнів. 3. Визначити можливі навчальні гіпотези. 4. Розробити алгоритм проведення учнівського дослідження. 5. Визначити джерела географічної інформації та методи її аналізу. 6. Розробити завдання для аналізу та інтерпретації отриманих результатів. 7. Запропонувати форму представлення результатів дослідження. <p>Результат роботи: сценарій проблемно-дослідницького заняття або учнівського міні-дослідження.</p>
3	<p>Розроблення географічного кейсу та навчального проєкту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обрати реальну географічну проблему певної території. 2. Зібрати та систематизувати інформаційні матеріали для створення кейсу. 3. Сформулювати основну проблему та навчальні питання. 4. Розробити систему завдань для аналізу ситуації. 5. Передбачити кілька можливих варіантів розв'язання проблеми. 6. Розробити структуру навчального географічного проєкту, пов'язаного з обраною проблемою. 7. Визначити очікуваний продукт проєктної діяльності учнів. <p>Результат роботи: географічний кейс і паспорт навчального проєкту.</p>
4	<p>Конструювання інтерактивного уроку географії та технологій розвитку критичного мислення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обрати тему шкільного курсу географії. 2. Визначити навчальну проблему або дискусійне питання. 3. Розробити фрагмент уроку із використанням щонайменше двох інтерактивних технологій. 4. Передбачити роботу учнів у парах або групах. 5. Використати одну з технологій розвитку критичного мислення. 6. Розробити завдання для аналізу картографічної, статистичної або текстової інформації. 7. Передбачити етап рефлексії та самооцінювання учнів. <p>Результат роботи: технологічна карта інтерактивного фрагмента уроку географії.</p>
5	<p>Використання цифрових та геоінформаційних технологій у навчанні географії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обрати тему зі шкільного курсу географії. 2. Визначити можливості використання цифрової карти або ГІС для її вивчення. 3. Створити або адаптувати просторове навчальне завдання. 4. Передбачити роботу учнів із кількома тематичними шарами або джерелами географічної інформації. 5. Розробити завдання на аналіз просторових закономірностей. 6. Сформулювати запитання для інтерпретації отриманих результатів. 7. Визначити очікувані результати навчання. <p>Результат роботи: цифрове географічне завдання з методичними рекомендаціями щодо його використання на уроці.</p>
6	<p>Використання супутникових знімків і матеріалів дистанційного зондування Землі у</p>

	<p>навчанні географії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обрати територію для дослідження. 2. Підібрати супутникові знімки території за різні часові періоди. 3. Визначити зміни, що відбулися на досліджуваній території. 4. Встановити можливі причини виявлених змін. 5. Розробити навчальні завдання для учнів на основі отриманих матеріалів. 6. Запропонувати проблемне питання або дослідницьке завдання. 7. Визначити, які географічні вміння та компетентності формуються під час роботи. <p>Результат роботи: навчальне міні-дослідження території на основі супутникових знімків.</p>
7.	<p>Проектування польового географічного дослідження та використання краєзнавчого матеріалу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обрати об'єкт або територію для польового дослідження. 2. Визначити мету та дослідницькі завдання. 3. Розробити маршрут польового дослідження. 4. Визначити методи збору географічної інформації. 5. Скласти картку польових спостережень. 6. Передбачити використання мобільних пристроїв, GPS або цифрових карт. 7. Розробити завдання для опрацювання та представлення результатів польових досліджень. 8. Запропонувати правила оцінювання результатів діяльності учнів. <p>Результат роботи: програма та методичне забезпечення польового географічного дослідження.</p>
8.	<p>Розроблення технологічної моделі сучасного уроку географії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обрати тему відповідно до чинної програми шкільного курсу географії. 2. Визначити очікувані результати навчання. 3. Обрати та обґрунтувати педагогічні технології, які будуть використані. 4. Розробити компетентнісне або проблемне навчальне завдання. 5. Передбачити дослідницьку, проектну або практичну діяльність учнів. 6. Інтегрувати цифровий, картографічний або геоінформаційний інструмент. 7. Передбачити диференціацію навчальних завдань. 8. Розробити елементи формульовального оцінювання. 9. Передбачити рефлексію та самооцінювання учнів. <p>Результат роботи: технологічна карта сучасного уроку географії, що інтегрує щонайменше три сучасні технології навчання.</p>

Самостійна робота студента

Самостійна робота здобувачів вищої освіти дозволяє студентам самостійно повторювати і глибше розуміти матеріал, який був розглянутий на лекціях та практичних заняттях, а також самостійно опрацьовувати ті питання, які на лекціях відводяться на самостійне опрацювання.

Результати виконання самостійної роботи враховуються у процесі підсумкового і поточного контролю.

№	Назва теми/форма контролю	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1	Технологічний підхід у сучасній географічній освіті	Скласти порівняльну схему «Метод – методичний прийом – педагогічна технологія» та навести по 2 приклади їх використання у навчанні географії.	8
2	Компетентнісно орієнтоване навчання географії	Обрати одну тему шкільного курсу географії та сформулювати 3–5	9

		очікуваних результатів навчання і відповідне компетентнісне завдання.	
3	Проблемне та дослідницьке навчання географії	Сформулювати проблемне питання, гіпотезу та 3 дослідницькі запитання до обраної географічної теми.	9
4	Проектна технологія у навчанні географії	Запропонувати тему учнівського географічного проекту , визначити його мету, кінцевий продукт і 3 основні етапи виконання.	8
5	Технологія кейс-навчання та ситуативного навчання	Розробити короткий географічний кейс (5–7 речень) на основі реальної проблеми України або своєї територіальної громади та сформулювати 3 запитання до нього	10
6	Інтерактивні технології навчання географії	Обрати одну інтерактивну технологію та розробити короткий фрагмент її застосування (5–10 хв) на конкретному етапі уроку географії.	8
7	Технологія формування критичного мислення на уроках географії	Взяти традиційне репродуктивне запитання з географії та перетворити його на завдання, що потребує аналізу, аргументації або оцінювання .	10
8	Цифрове освітнє середовище у навчанні географії	Знайти 3 цифрові ресурси для навчання географії, коротко описати їх дидактичні можливості та визначити, для вивчення якої теми кожен із них найбільш доцільний.	8
9	Геоінформаційні технології як засіб навчання географії	Обрати географічну тему та запропонувати одне навчальне завдання з використанням цифрової карти або ГІС , зазначивши очікуваний результат.	8
10	Дистанційне зондування Землі та супутникові дані у шкільній географії	Обрати територію та визначити один географічний процес або об'єкт , який доцільно досліджувати за супутниковими знімками. Обґрунтувати свій вибір.	8
11	Польові технології та географічні дослідження	Запропонувати міні-польове дослідження для учнів у межах населеного пункту: об'єкт, мета, 3 завдання та один метод дослідження.	8
12	Технологія навчання через сталий розвиток та реальні географічні проблеми	Обрати одну Ціль сталого розвитку та визначити, з якою темою шкільної географії її можна інтегрувати. Запропонувати одне навчальне завдання .	10
13	Технології змішаного, перевернутого та персоналізованого навчання	Розробити коротку модель «перевернутого уроку» з географії: що учень опрацьовує самостійно до уроку і яку діяльність виконує в класі.	10
14	Штучний інтелект у викладанні географії	Сформулювати один якісний запит (промпт) для ШІ для підготовки географічного навчального завдання та перевірити достовірність отриманої відповіді за надійними джерелами.	10
15	Технологія оцінювання результатів навчання географії	Обрати одну практичну або дослідницьку роботу з географії та розробити 3–5 критеріїв її оцінювання у формі короткої рубрики.	10

Методи навчання

Під час викладання курсу «*Технології навчання географії*» залучається низка освітніх технологій, зокрема, інформаційно-комп'ютерні технології, інтерактивні заняття (заняття дискусійна група, заняття з навчанням одних студентів іншими), інтегровані заняття.

Методи формування знань студентів: розповідь, пояснення, ілюстрація, проблемний виклад, частково-пошукові та дослідницькі методи, презентації, бесіди і дискусії, спрямовані на активізацію і стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів. Методи формування практичних умінь і навичок: робота з контурними картами, атласами, розробка схем, таблиць, складання словника, аналіз джерельної бази, практичне виконання вправ.

Система контролю та оцінювання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, за умови, що кожна тема повинна бути здана хоча би на мінімальну оцінку. Роботи, які здаються невчасно без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- контрольні роботи.

При вивченні дисципліни «*Технології навчання географії*» рекомендується використовувати такі методи і форми контролю:

1. Для контролю засвоєння лекційного матеріалу: письмові модульні контрольні роботи; поточне тестування; оцінка за індивідуальне навчальне завдання; підсумковий усний екзамен (залік).

2. Для контролю і оцінювання практичних робіт: практична перевірка і оцінювання кожної практичної роботи.

3. Додатково : звіти, реферати, проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; поточний та підсумковий тестовий контроль; іспит.

З навчальної дисципліни навчальним планом передбачена форма контролю – **письмовий іспит**.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, написання модульних робіт, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Облік успішності за формами поточного контролю знань за двома модулями в межах академічних груп проводиться за такими видами роботи студента:

- комп'ютерне тестування,
 - письмове визначення основних понять,
 - контрольні роботи, самостійні роботи,
- виконання всіх практичних робіт.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (**іспиту**).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – **20**; 2 модуль – **20** балів; практичний модуль – **20**.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається іспит, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (заліку) – до 40 балів. Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується вищенаведена таблиця.

Студент, який не отримав позитивні оцінки за підсумками роботи над кожним модулем, вважається не атестованим та не допускається до складання іспиту. Допущеним до складання іспиту студент може бути лише у разі відпрацювання всього матеріалу, передбаченого навчальним планом у повному обсязі, або тієї частини навчального матеріалу, за який отримано незадовільну оцінку, або за яким він не атестований.

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)															Кількість балів (іспит)	Сумарна кількість балів	
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль № 2							Практичний модуль			
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7.	Т. 8	Т. 9	Т. 10	Т. 11	Т. 12	Т. 13	Т. 14	Т. 15	20	40	100
3	3	3	2	3	3	3	3	2	3	2	3	2	3	2			

Примітка: самостійна робота оцінюється під час модульної роботи і оцінюється у 0,5 бала

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	«Відмінно»
Добре	B (80-89)	«Дуже добре»
	C (70-79)	«Добре»
Задовільно	D (60-69)	«Задовільно»
	E (50-59)	«Достатньо»
Незадовільно	FX (35-49)	«Незадовільно» з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(«Незадовільно») з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ Й КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

1. Що таке педагогічна технологія та які її основні структурні компоненти?
2. У чому полягає відмінність між методом навчання, методичним прийомом і педагогічною технологією?
3. Які основні чинники визначають вибір технології навчання географії?
4. У чому полягають особливості технологічного підходу до організації сучасного уроку географії?
5. У чому полягає сутність компетентнісного підходу в географічній освіті?
6. Які складові предметної географічної компетентності доцільно формувати в учнів?
7. Яку роль відіграють географічні задачі практичного та життєвого спрямування у формуванні компетентностей?
8. Які особливості має компетентнісно орієнтоване завдання з географії?
9. Що таке проблемне навчання та які його основні етапи?
10. Як створити проблемну ситуацію на уроці географії?
11. Які етапи передбачає учнівське географічне дослідження?
12. У чому полягає роль гіпотези в навчально-дослідницькій діяльності учнів?
13. У чому полягає сутність проєктної технології навчання?
14. Які типи навчальних проєктів доцільно використовувати у шкільній географії?
15. Які етапи організації учнівського географічного проєкту?
16. Які можливості має проєктна діяльність для формування дослідницьких і соціальних компетентностей учнів?
17. Що таке кейс-технологія та які її основні дидактичні можливості?
18. Якою має бути структура географічного кейсу?
19. Які реальні географічні проблеми доцільно використовувати як основу кейсів?
20. У чому переваги кейс-навчання для розвитку вмінь аналізувати інформацію та приймати географічно обґрунтовані рішення?
21. Що таке інтерактивне навчання та які його основні принципи?
22. Які інтерактивні технології найбільш доцільні для навчання географії?
23. Які особливості організації групової роботи учнів на уроці географії?
24. У яких навчальних ситуаціях доцільно використовувати дискусію, рольову гру або дебати?
25. Що розуміють під критичним мисленням у контексті географічної освіти?
26. Які види географічної інформації доцільно використовувати для розвитку критичного мислення?
27. Які технологічні прийоми сприяють формуванню в учнів умінь аналізувати та аргументувати?
28. Як перетворити репродуктивне географічне завдання на завдання, спрямоване на критичне мислення?
29. Що таке цифрове освітнє середовище та які його можливості для навчання географії?
30. Які види цифрових ресурсів можуть використовуватися на уроках географії?
31. За якими критеріями вчитель має добирати цифрові освітні ресурси?
32. Які переваги та потенційні ризики використання цифрових технологій у географічній освіті?
33. Що таке геоінформаційна система та які її основні компоненти?
34. Які дидактичні можливості ГІС у навчанні географії?
35. Які види навчальних завдань можна організувати з використанням цифрових карт і ГІС?
36. Як використання ГІС сприяє формуванню просторового та географічного мислення учнів?
37. Що таке дистанційне зондування Землі та які його можливості для географічної освіти?
38. Які географічні об'єкти та процеси можна досліджувати за супутниковими знімками?

39. У чому полягає дидактична цінність порівняння супутникових знімків однієї території за різні часові періоди?
40. У чому полягає освітнє значення польових досліджень у шкільній географії?
41. Які основні етапи організації польового географічного дослідження?
42. Які цифрові інструменти можуть використовуватися під час польових географічних досліджень?
43. У чому полягає роль географічної освіти у формуванні компетентностей для сталого розвитку?
44. Які актуальні проблеми сталого розвитку доцільно використовувати як навчальний контекст на уроках географії?
45. Як локальні проблеми територіальної громади можна перетворити на навчальну проблему для учнів?
46. У чому полягає сутність змішаного навчання та які його можливості у викладанні географії?
47. Що таке «перевернутий клас» та як його можна реалізувати під час навчання географії?
48. Які можливості та обмеження використання штучного інтелекту в діяльності вчителя географії?
49. Яких принципів академічної доброчесності та цифрової етики необхідно дотримуватися під час використання ШІ в освітньому процесі?
50. Які сучасні інструменти формувального оцінювання можна використовувати на уроках географії та як вони сприяють покращенню результатів навчання?

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами неформальної освіти:

– проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на низці українських фахових платформ, за умови отримання безкоштовного сертифікату.

Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних і семінарських занять, практичних і лабораторних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

Рекомендована література

Базова

1. Жемеров, О. О., & Блазун, В. М. (2014). *Сучасні технології навчання географії України: методичний посібник для студентів-географів ВНЗ*. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна. 32
2. Надтока, О. Ф., & Мартинюк, Т. С. (2016). The use of project activities in the context of the application of information and communication technologies at the geography lessons. *Information Technologies and Learning Tools*, 50(6), 71–85. <https://doi.org/10.33407/itlt.v50i6.1280>
3. Назаренко, Т. Г. (2013). *Методика навчання географії в профільній школі: теорія і практика: монографія*. Педагогічна думка. 380 с.
4. Назаренко, Т. Г. (2016). *Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання)*. Основа. 112 с.

5. Назаренко, Т. Г., & Браславська, О. (2019). Методика використання навчально-методичного програмованого засобу для навчання географії в школі. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету, (3). <https://doi.org/10.31499/2307-4906.3.2019.196297>
6. Самойленко, В. М., Олійник, Я. Б., Вішнікіна, Л. П., & Діброва, І. О. (2014). Навчання географії: понятійно-термінологічний словник. Ніка-Центр. 352 с.
7. Топузов, О. М. (2007). Проблемне навчання географії в школі: теорія і практика: монографія. Фенікс. 304 с.
8. Топузов, О. М., Надтока, О. Ф., Назаренко, Т. Г., Вішнікіна, Л. П., Шуканова, А. А., & Самойленко, В. М. (2011). Методика навчання географії материків і океанів: навчально-методичний посібник для вчителів географії та студентів педагогічних вищих навчальних закладів. Картографія. 127 с.
9. Топузов, О. М., Самойленко, В. М., & Вішнікіна, Л. П. (2012). Загальна методика навчання географії: підручник. Картографія. 512 с.

Допоміжна

1. Добинда, І. П. (2025). Краєзнавча компетентність як важлива складова шкільної географії. У Методика навчання географії та історії: сучасні виклики та практичний досвід: матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпро, 10 квітня 2025 р.). Дніпро: Середняк Т. К. 200 с.
2. Добинда, І. П., & Проскурняк, М. М. (2025). Дисципліна «Культурні ландшафти» у структурі підготовки вчителя географії. Інноваційна педагогіка, 87. <https://doi.org/10.32782/ip/87.28>
3. Добинда, І. П., Холявчук, Д. І., Кирилюк, С. М., & Годзінська, І. Л. (2026). Формування просторової компетентності учнів через створення авторського атласу територіальної громади в умовах НУШ. *Природнича освіта та наука*, (2), 22–30. <https://doi.org/10.32782/NSER/2026-2.03>
4. Добинда, І., & Герасимчук, А. (2023). Роль краєзнавчого принципу у шкільній географічній освіті. Інноваційна педагогіка, 65(1), 46–50. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/65.1.9>
5. Добинда, І., & Денчиля, А. (2022). Оцінка екологічної грамотності учнів сільських та міських шкіл та роль географії у її формуванні. Інноваційна педагогіка, 47, 48–52. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/47.8>
6. Федій, О. (2026). Підвищення якості викладання географії в ЗЗСО засобами геоінформаційних систем. Витоки педагогічної майстерності, (37). <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2026.37.361899>
7. Холявчук, Д. І., Алексєєв, В. В., Кирилюк, С. М., & Добинда, І. П. (2026). Застосування кліматичної класифікації за Кеппеном у навчанні географії в школі. Інноваційна педагогіка, 92(2), 74–79. <https://doi.org/10.32782/ip/92.2.14>
8. Чубрей, О. С., Добинда, І. П., & Ковбінська, Г. Д. (2025). Інноваційні технології як чинник формування трансверсальних компетентностей у майбутніх учителів географії. Перспективи та інновації науки, 8(54), 905–913. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8\(54\)-905-912](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8(54)-905-912)
9. Назаренко, Т. Г. (2015). Methodical features of implementation of information and computer technology teaching geography in school practice. Нові технології навчання, (84), 8–12.
10. Arsenenko, I., & Donets, I. (2026). Digitalization of geography education and innovative teaching technologies under the New Ukrainian School reform. Central European Journal of Science and Research, 7(1). [https://doi.org/10.65237/2336-3630-2026-7\(1\)-1](https://doi.org/10.65237/2336-3630-2026-7(1)-1)
11. Wilson, S., & Simic, A. (2025). GI Pedagogy: An Innovative Pedagogical Framework for Teaching With Geographical Information Systems – And Lessons for Higher Education. In

- Research on Technology in Social Studies Education (pp. 163–178). Emerald Publishing. <https://doi.org/10.1108/978-1-80592-413-520251013>
12. Heafner, T. L. (2009). Utilizing the power of technology for teaching with geography. In Research on Technology in Social Studies Education. Emerald Publishing. <https://doi.org/10.1108/978-1-60752-294-220251015>

Інформаційні ресурси

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavnyi-standart-bazovoi-serednoi-osviti>
2. Закон України «Про освіту» : Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» : Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Модельні навчальні програми для 5–9 класів Нової української школи (природнича освітня галузь) — офіційна сторінка МОН України — <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>
5. Модельна навчальна програма «Географія. 6–9 класи» (автори Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р. та ін.), МОН України — <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Heohrafiya/Heohrafiya.6-9%20kl.Kobernik.ta.in.06.05.22.pdf>
6. Модельна навчальна програма «Географія. 6–9 класи» (оновлена редакція, 2025), МОН України — <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2025/modelna-programa-geografiia-6-9-klasi.pdf>
7. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5–6 класи» (інтегрований курс «Пізнаємо світ», автор Коршевнік Т. В.), МОН України — <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Pizn.pryr.5-6-kl.Korshevnyuk.14.07.pdf>
8. Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5–6 класи» (автори Шаламов Р. В., Каліберда М. С., Григорович О. В., Фіцайло С. С.), МОН України — <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Pizn.pryr.5-6-kl.Shalamov.ta.in.14.07.pdf>

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО:

- Положенням про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/plozhennia-pro-vyavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha/>;
- Політикою використання штучного інтелекту у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenyemy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yurii-fedkovycha/>

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-fedkovycha/> .

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.

Студенти несуть **особисту** відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентів/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.